

FIRE ALARM DURING THE AMIDA

רפואה שלמה ברכה בת שירה

TOPIC DISCUSSION

THE CASE

The upper elementary grades were davening Amida in their Minyan. In the middle of Amida – the fire alarm went off. At that time, the vast majority of the time that a fire alarm went off in the Yeshiva, it was a malfunction. The question is what would be the exact halacha in terms of the davening – if the Yeshiva students were to leave the building and go outside? When they come back into the building – do they restart the Amida from the beginning? Or do they pick up where they left off in Amida?

In order to understand the halacha, we do need to look at the halacha regarding snakes and scorpions. And we also need to understand the Halachot of when someone interrupts his Amida improperly.

Reproduced by Habruta Night Booklet with permission of the
copyright holders, ArtScroll / Mesorah Publications, Ltd.

THE HALACHA WITH A SNAKE

The halacha as stated in the first Mishna of the fifth perek in masechet berachot (30b) is that if a snake wraps itself around your ankle, you are still not allowed to make a hefsek (an interruption) in your Amida.

מתני' **אין עומדין להתפלל אלא מתוך כוון ראש**. חסידים הראשונים
היו שוהין שעה אחת, ומתפללין, כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים.
אפילו המלך שואל בשלומו — לא ישיבנו, ואפילו נחש כרוך על עקבו —
לא יפסיק.

MISHNA: One may **only stand** and begin to pray **from** an approach of **gravity** and submission. There is a tradition that **the early** generations of **pious men would wait one hour**, in order to reach the solemn frame of mind appropriate for prayer, **and then pray, so that they would focus their hearts toward their Father in Heaven**. Standing in prayer is standing before God and, as such, **even if the king greets him, he should not respond to him; and even if a snake is wrapped on his heel, he should not interrupt** his prayer.

The Gemorah later (Brachos 33a) explains that if a scorpion is approaching – then one does make a hefsek.

אפילו נחש כרוך על עקבו, לא יפסיק. אמר **רב ששת**: לא שנו אלא נחש. אבל עקרב — פוסק.

We learned in the mishna that **even if a snake is wrapped around his heel, he may not interrupt** his prayer. In limiting application of this principle, **Rav Sheshet** said: **They only taught** this mishna **with regard to a snake**, as if one does not attack the snake it will not bite him. **But if a scorpion** approaches an individual while he is praying, **he stops**, as the scorpion is liable to sting him even if he does not disturb it.

Halacha:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן קד

בכל מקום שפוסק, אם שהה כדי לגמור את כולה, חוזר לראש; ואם לאו, חוזר לתחלת הברכה שפסק בה; ואם פסק בג' ראשונות, חוזר לראש; ואם באחרונות, חוזר לרצה.

סעיף ו

הא דאמרינן אם שהה כדי לגמור את כולה, בקורא משערינן. אם שח בתפלה, דינו לענין חזרה כדין ההפסקות האמורות בסימן זה.

If the person did make a hefsek with a snake wrapped around his ankle – then when he restarts his Amida – he would start at the beginning of Amida. If he made a hefsek when a scorpion approached – then he would restart his Amida where he left off.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן קד סעיף ג

ואפילו נחש כרוך על עקבו, לא יפסיק אבל עקרב, פוסק, לפי שהוא מועד יותר להזיק, ונחש נמי, אם ראה שהוא כעוס ומוכן להזיק, פוסק.

THE QUESTION

Why don't we have to worry about a snake?

רמב"ם פירוש משניות

ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק ודבר זה אינו אלא בנחש בלבד (דף לג) מפני שאינו נושך **ברוב הפעמים** אבל מי שמנהגו לנשך תמיד כגון עקרב ואפעה יפסיק התפלה בראותו אחד מהם הולך אליו כי זה סכנת נפשות:

The reason, according to the Rambam (peirush HaMishnayot) explains that **the majority of the time** – the snake does not bite.

But the question is that we find in the Gemorah (Yuma 84b) “delo halchu b’pikuach nefesh achar harov – that when it comes to matters of life and death – we do not follow majorities.” How then can we rely on a majority to tell us that he may not make a hefsek in the middle of Amida when a snake wraps around his ankle? And how is the snake different from the case of an approaching scorpion?

THE ANSWERS

To this question, there are at least seven answers.

קובץ שעורים פסחים אות לב

ומוכח הכא דסכנת עקרב לא חשיב שכיח היזיקא, ובברכות ל"ג ל"ש אלא נחש אבל עקרב פוסק ופירש"י דרוב נחשים אינן ממיתין ומקשין הא אין הולכין בפיקו"נ אחר הרוב וא"כ צריך לחוש למיעוט הממיתין, וי"ל כיון דרובן אין ממיתין הוי כלא שכיח היזיקא וממילא יש לסמוך אהא דשלוחי מצוה אינן ניזוקין אבל בעקרב פוסק דשכיח היזיקא, והיינו התם דרואה את העקרב אבל הכא בחורין דאינו ידוע כלל אם יש שם עקרב מיקרי לא שכיח היזיקא.

1. Rav Elchonon Wasserman (Kovetz Shiurim Psachim #32) explains that someone standing in the middle of Amida is considered a Shliach Mitzvah – a person involved in a Mitzvah. The Gemorah in Psachim (8a) explains that Shluchei Mitzvah ainam nizakin – those involved in a Mitzvah are not damaged. There is a qualification that if the damage is common then this dictum does not apply. A scorpion is more likely to bite, while the snake is much less likely to bite. According to this answer, if the majority of the time there is no fire – then those who made a hefsek would have to restart their Amida from the beginning. Rav Shlomo Zalman Auerbach, however, (cited in Shmirat Shabbat K'hilchata chapter 25 footnote 15) disagrees with Rav Elchanan and states that since the halacha is (SA OC 316:10) that when it appears that he did not intend to kill the snake – it is permitted to kill it on Shabbos – it is clear that the principle of "Shluchei Mitzvah are not damaged" would not apply. Because then it would not be permitted to kill the snake.

2. Rav Tzvi Elimelech Spira of Dinov (1783–1841) the author of Bnei Yissaschar and the nephew of Rav Elimelech of Lizhensk in his Sefer entitled, "Vehaya Bracha" explains that the halacha regarding snakes in Amida is entirely different than anything else because there is a special pasuk in Mishlei (16:7) that states, "When Hashem accepts a person's ways, He will cause even oivav (his enemies) to make peace with him." The Midrash (Bereishit Rabbah 54:1) identifies the enemy as the snake. This is why earlier, the Gemorah (32b) cites Rav Yoseph that when there is a gentile king one does do a hefsek in the middle of Amida even if it is not likely that he will be killed – because there is no verse that addresses it. According to the Bnei Yissaschar then the Darchei Torah boys would start where they left off and would not have to start at the beginning.

3. The Klausenberger Rebbe (Divrei Yatziv OC Siman 61)

שו"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן סא

(ג) והאחרונים תמהו על מ"ש רש"י והרע"ב דנחש אינו מפסיק דרוב פעמים אינו נושך, והלא אין הולכין בפקו"נ אחר הרוב. [עיי' יש סדר למשנה, ורש"ש שם, ובשו"ת שו"מ מהדו"ק ח"א סי' רנ"ד, ובנימוקי או"ח סי' ק"ד ס"ק ב', ועוד]. ואולי אפשר ליישב קצת, דביומא דף י"ט ע"ב, ת"ר ודברת במ ולא בתפלה, ובתוס' שם ד"ה במ שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ולא בתפלה דאמרי' אפי' המלך שואל וכו' אפי' נחש כרוך על עקבו, (וקצ"ע דבתוס' בברכות י"ג ע"א ד"ה ובאמצע, הביאו ולא בתפלה פי' רק שאין משיבין מפני הכבוד עיין שם). והנה בהא דמפני היראה פירש"י שם בברכות דף י"ג ע"א, אדם שהוא מתירא מפניו שלא יהרגנו, והרא"ש שם סי' ה' והרשב"א שם הקשו על רש"י דפשיטא הוא דאין לך דבר שעומד מפני פקו"נ עיין שם, ובד"ח שם על הרא"ש ס"ק י"ז. אך אולי י"ל דרש"י ס"ל דיש הו"א שבקורא ק"ש שמקבל עול מלכותו יתברך עליו, הוי השואל באמצע מפני שלא יהרגנו כבזיון למלך, ואולי הוי כאביזריהו דע"ז ודברנו כבר מזה ממ"ש הגה"ק מהרש"ק בחכמת שלמה או"ח בס"ק ד"ס"א, ויש עכ"פ הו"א דבספק פקו"נ לא יפסיק, וע"ז משמיענו קרא ודברת במ דשרי להפסיק. +העתק מהגהות כתי"ק של כ"ק מרן המחבר זי"ע בגליון המשניות בברכות פ"ב מ"א, על הגהות ראשון לציון שם שכתב ולא נהירא וכו' והנה הר"ב שפי' וכו': לפענ"ד י"ל שהו"א שזה עוסק בקבלת עול מלכות שמים, והוה ח"ו כמיקל בכבודו של הקדוש ברוך הוא, והרי זה בגדר אבזריהו דע"ז וקמ"ל ודו"ק. ואולי זה נמי גבי ר' טרפון ברכות י' ע"ב במתני', שכיון שחייב לב"ש להטות ומיחד בכך מלכותו ית"ש, אין אז להתפחד מבשר ודם, שזה כתרתי דסתרי אהדדי, וכהדא דחולין ז' ע"ב אין עוד מלבדו כתיב ודו"ק. עוד אפשר, דהו"א כיון דבקרא ובכל נפשך וכו', ותיכף והיו הדברים וכו' ודברת במ, שייך בזה למסי"נ, ואפי' אם לא נאמר מקרא נדרש לפניו ולאחריו ודו"ק כי לענ"ד נכון +.

ואם כן ולא בתפלה, ג"כ בכה"ג בחשש שמא יהרגנו לא יפסיק, (ויתכן לחלק ממה שאמרו שם בברכות דף ל"ב ע"ב בתפלה דפוסק לפני מלך עכו"ם, דזה בספק גמור שמא יהרגנו, אבל הך מפני היראה שלא יהרגנו היינו בחשש כל דהו, אז אינו פוסק, דעומד לפני המלך חמירא טובא כנ"ל עכ"פ לענין חשש כזה דפקו"נ), ולכן בנחש כיון דרוב פעמים אינו נושך ורק איכא מיעוטא וחשש בעלמא, לכך אינו פוסק ודו"ק.

The Klausenberger Rebbe (Divrei Yatziv OC Siman 61) writes that since there is a drasha in Yuma 19b that states regarding Shmah – vedibarta bam and you shall speak in them – in them (Shma) and not in Tefillah then we do not follow a Rov when dealing with Tefillah.

4. Rav Avrohom Stern in his Kisvei Aish (Volume V Siman 6) makes an inference from the Bartenura that the case of a snake is a double majority (that most times snakes do not bite and that most snakebites are not fatal) and, therefore, by its extreme rarity, it is not considered Pikuach Nefesh.
5. Rav Avrohom Dirnfeld, the Rav and Ram of Puppa, in his Bais Yosef Sefer on Brachos cites the Chasam Sofer's responsum on YD #245 that when the minority is not present before us – then we do follow a Rov.
6. The Rashash explains that some times we do follow a Rov in regard to Pikuach Nefesh (see SA OC 618:3).
7. The Magadim Yekarim by Rabbi Shlomo Menachem Schwartz explains that by virtue of the fact that there is a Chillul Hashem involved in leaving in the middle of Amida if it is only a very remote chance of danger – then we do not do a hefsek.

WHAT IS A HEFSEK?

There is also a debate as to the nature of the term “hefsek” interruption. The Talmidei Rabbeinu Yonah rule that the prohibition of interrupting is only through speech, but walking is not considered a hefsek.

רמ"א- אבל יכול לילך למקום אחר כדי שיפול הנחש מרגלו

ט"ז אורח חיים סימן קד ס"ק א

כב"י בשם הר"ר"י שלא מצינו הליכה שנקראת הפסק' בשום מקום עכ"ל. וקשה ממ"ש הטור והש"ע אבל בענין אחר אין לו לצאת ממקומו עד שיגמור תפלתו וההיא דר"ע כשהי' מתפלל בינו לבין עצמו אדם היה מניחו בזוית זו והי' מוצאו בזוית אחרת מרוב כריעו' והשתחויות בתחנוני' שלאחר התפלה היו עכ"ל וכ"כ הרא"ש משמע מזה דהליכה הוי הפסק וע"כ דהר"ר"י פליג ע"ז וא"כ להטור אין לו ללכת להשליך את הנחש כיון שאין סכנה והאיך הביא רמ"א זה לפסק הלכה. ואין להוכיח דגם הר"י ס"ל כהטור בזה מדפי' גם הוא דר"ע מיירי בתחנונים שלאחר התפל' כמ"ש ב"י זה אינו דהא דפי' הר"י כן משום קושיא אחרת דהיינו שהיה קשה לו דאין משתחוים באמצע הברכות אבל לא משום הוכחה דאין לצאת מן התפלה וכן התו' הביאו תי' זה על קושי' זאת ודחוהו משום דמשמונה עשר' קאמר ות' בע"א דהיינו באמצע הברכה מותר לשחות כו' מ"מ משמע גם מדבריהם דמותר לצאת מן התפלה של י"ח בשביל ההשתחו' והנה ריב"ש סי' של"ב תופס כדברי הטור והרא"ש ואוסר לש"ץ לעקור בי"כ מן התפלה במה שכורעים בסדר עבודה ורמ"א מביאו לקמן והתימה עליו שכאן פסק כהר"ר"י שהליכה לא הוה הפסק בתפלה וצ"ע ועמ"ש סי' ח' סי"ג:

The Ramah (104:3) rules in accordance with this view. The TaZ and the Vilna Gaon are of the view that walking is also considered a Hefsek,

הגר"א חולק וכתב דכאן דיבור לא מהני לסלק את הנחש אם כן ההפסק הוי בהליכה וגמרא כ' דאסור להפסיק בנחש

The Vilna Gaon cites the view of the Rosh in Siman 3 that talking won't help here and that is why the Hefsek refers to walking away.

THE RIVEVOT EPHRAIM- Rav Ephraim Greenblatt (Vol. 8 #311) rules that one must leave if a fire alarm goes off even in the middle of Amida. It could be, however, that the situation is different if there is a history of the alarm going off by error.